

Gürcistan'ın Anayasal Düzeninin Temel Taşı olarak Adalet Erişim

George Papuashvili¹
Gürcistan Anayasa Mahkemesi Başkanı

Baylar Bayanlar, Sayın Meslektaşlarım,

Asya Anayasa Mahkemeleri ve Muadil Kurumlar Birliği'nin 2. Kongresine katılmaktan ötürü büyük onur duymaktayım. Gürcistan Anayasa Mahkemesi, bir gözlemci olarak bu forumun bir parçası olmanın ayrıcalığına sahiptir ve ben de Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesine bu güzel şehir İstanbul'da bu etkinliği düzenlemeleri ve bu etkinliğe ev sahipliği yapmaları dolayısıyla içten minnetimi ifade etmek isterim.

Bugün, bu vesileyle temel bir hukuk meselesi olan anayasa yargısına erişim hakkında konuşacağım. Bu bağlamda, Gürcistan Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmasındaki usulü düzenleyen kuralları kısaca anlatacağım ve sonra, bu konu ile ilgili önemli içtihatlardan bahsedeceğim. Son olarak, Gürcistan anayasa yargısının birkaç önemli özelliğine dikkat çekeceğim.

Gürcistan yasaları, gerçek ve tüzel kişi olarak her insana, Anayasa'da yer alan hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmesi veya bu hak ve özgürlüklerin muhtemelen ihlal edileceği riski olması halinde, Anayasa Mahkemesine başvuru yapma hakkı vermektedirler. Bireylerin, ancak doğrudan etkileniyorlarsa, Anayasa'da yer alan hak ve özgürlüklerinin ihlaline ilişkin davayı getirmelerine izin verilmektedir. Gürcistan anayasa yargısı, bireylerin şahsen maruz kaldıkları ihlallere ilişkin olarak değil de ortak menfaate yönelik ihlallere ilişkin olarak mahkemenin karar vermesini talep edebilecekleri *actio popularis* (toplumun yararı gözetilerek üçüncü şahıs tarafından açılmış

---

1 Gürcistan Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın George Papuashvili tarafından hazırlanan tebliğ Gürcistan Anayasa Mahkemesi Üyesi Sayın Lali Papiashvili tarafından sunulmuştur.

dava) ilkesini kabul etmemektedir. Anayasa koyucularının ileri sürdüğü şudur ki bu kuralın eklenmesi, Mahkemeye anlamsızca aşırı yük getirir ve de Mahkemeyi adaletin yönetimini yürüten bir kurum olmaktan ziyade politika oluşturan bir kurum haline getirir. Ancak, böyle bir yasal ayrıcalık, Anayasa'da yer alan hak ve özgürlüklerin toplu olarak korunmasını temin etmek için *actio popularis* şikâyeti yoluyla Mahkemeye başvurabilen Gürcistan Kamu Avukatına tanınmıştır.

Buna karşın, bireysel başvurunun Gürcistan'da insan haklarının korunmasına yönelik son derece etkili bir mekanizma olduğu ortaya çıkmıştır çünkü başvuruların (anayasa şikâyetlerinin) hemen hemen 90%'ı bireylerce yapılmıştır.

İzin verin birkaç uygulamalı örnek vereyim. Gürcistan Anayasa Mahkemesi, hem kabul edilebilirlik hem de esas aşamalarında, bireylerin mahkemeye erişim hakkı ile ilgili meselelere ilişkin olarak karar vermek zorunda kalmıştır.

Bir davada,² mahkeme, davanın kabul edilebilirliğine ilişkin karar vermek için kanunun birey üzerindeki etkilerini değerlendirme meselesi ile karşılaştı. Özellikle, başvuran, telefon konuşmalarının kolluk kuvvetince gizli olarak dinlenmesini düzenleyen kanunun özel hayatın gizliliğini ihlal ettiğini ileri sürdü. Başvuranın telefon konuşmalarının gerçekten kaydedildiğini kanıtlayacak delili sunamaması bakımından dava hususi bir davaydı. Ancak, davanın kabul edilebilir olduğu kabul edildi. Mahkeme, gizli telefon dinlemesine ilişkin bilginin gizli tutulması sebebiyle, başvuranın herhangi bir mevcut ya da gelecekte olması muhtemel ihlale ilişkin olarak inandırıcı kanıt sunmasının imkânsız olduğunu belirtti. Aynı zamanda, başvuranın bu düzenlemeden kolaylıkla etkilenmesi büyük bir olasılıktı.

Bir başka davada ise³ mahkeme, yabancıların Anayasa ile güvence altına alınmış olan mahkemeye başvuru yapma haklarının olup olmadığına karar vermek zorunda kaldı. Bu örnekte, anayasa yargısı usulünü düzenleyen mevzuat, sadece Gürcistan vatandaşlarının davayı mahkemeye getirmesine izin vermekteydi. Anayasa Mahkemesi, Mahkemeye erişim hakkına ilişkin Anayasa hükmünün uyruk ya da vatandaşlıklarına bakılmaksızın her insanı kapsadığını

2 Gürcistan Genç Hukukçular Birliği ve Ekaterine Lomtatişze karşı Gürcistan Parlamentosu

3 Gürcistan Kamu Avukatı karşı Gürcistan Parlamentosu

belirterek, bu hükmü bozdu. Ayrıca, unutulmaması gereken bir başka önemli husus, bu hakkın aynı zamanda asliye mahkemeleri ile ilgili olduğudur.

Bu çığır açan kararlar, Anayasa Mahkemesi, anayasal koruma kapsamını yabancı vatandaşlara ve vatansız kimselere yönelik olarak fazlasıyla genişletmiştir. Mahkeme, adil yargılanma hakkının bireyin mahkemeye erişimini temin etmek için gerekli olduğunu açıkça ifade etmiştir.

Son olarak, dikkatinizi birkaç meseleye çekmek isterim. İlk olarak, mahkemeye başvuran kişiler aşırı düşük bir ücret tutarı ödemek zorundadırlar ki bu da tüm sosyal altyapılardan gelen vatandaşların mahkemeye başvurularını ve haklarını korumalarını önemli ölçüde teşvik eder.

Dahası, Gürcistan Anayasa Mahkemesinde görülen davalarda yetkili bir avukat olmasına gerek yoktur. Bilinmektedir ki avukatlık hizmeti pek çok insan için bir lükstür ve bu kaide mahkemenin erişilebilirliğini büyük ölçüde artırmaktadır. Ancak, öte yandan, başvuranların sunduğu yasal gerekçeler önemli ölçüde eksik kaldığından, yetkili bir avukatın bulunmayışının bazen davalar üzerinde olumsuz bir etkisi olur. İstatistiki bilgi vermek gerekirse, anayasa şikâyetlerinin hemen hemen yarısı kabul edilebilirlik ölçütlerini karşılayamamıştır çünkü uygun şekilde yazılmamış ve gerekçelendirilmemişlerdir. Bu anlamda, mahkeme başvuru sahiplerinin gerektiği gibi şikâyette bulunmalarına yardımcı olmak için özel başvuru formları temin etmektedir. Bu, bireysel erişilebilirliğe katkıda bulunan etkili bir tedbirdir.

İlaveten, Gürcistan anayasa yargısı sistemi *amicus curiae* (üçüncü taraf müdahilliği) uygulamasını getirmiştir. Bu kural, mahkemenin faaliyetlerine toplumun daha geniş şekilde katılımını sağlama amacına hizmet eder. Bu kurala göre, her gerçek ve tüzel kişi, Anayasa Mahkemesine görülen davaya ilişkin yazılı bir görüş sunabilir ve bu davada karar verme yöntemleri önerebilir. Genel olarak, *amicus curiae* (üçüncü taraf müdahilliği) prensibi, Mahkemenin meşruyetinin artırılmasına ve toplumun diğer menfaat grupları ile daha yakın işbirliği kurulmasına yardım eder.

Özetlemek gerekirse, kanımca, Mahkeme içtihadı beraberinde Gürcistan mevzuatı, bireylerin adalete erişimine ilişkin güvencelerin kapsamını önemli ölçüde genişletmiş ve ayrıca toplumun daha büyük çapta katılımına zemin hazırlamış ve de anayasa yargısı sürecine ilişkin farkındalığı artırmıştır.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim! Sorularınıza yanıt vermekten mutluluk duyacağım.

Access to Justice as a Cornerstone of Georgian Constitutional Order

*George Papuashvili*¹

President of Constitutional Court of Georgia

Ladies and Gentlemen, Dear Colleagues,

I feel deeply honoured to participate in the 2nd Congress of the Association of Asian Constitutional Courts and Equivalent Institutions. Constitutional Court of Georgia is privileged to be part of this forum as an observer, and I would like to express my sincere gratitude to the Constitutional Court of the Republic of Turkey in organising and hosting this event in the beautiful city of Istanbul.

Today, I will take this opportunity and speak to you on the foundational legal issue – access to constitutional justice. In this context, I will briefly outline the rules regulating the procedure of individual application to the Constitutional Court of Georgia and then, refer to the important case law on this matter. Finally, I will remark few important characteristics of the Georgian constitutional adjudication.

Georgian legislation grants every person, natural and legal, the right to petition to the Constitutional Court in case there is a violation of their constitutional rights and freedoms, or there is an imminent risk that they will be potentially violated. Individuals are allowed to bring the case on the violation of their constitutional rights and freedoms only if they are directly affected. Georgian constitutional justice does not adopt *actio popularis* principle, whereby individuals can ask the court to rule not on the infringements they personally incurred, but on the violations of collective interest. It has been argued by the framers of the Constitution that incorporation of this rule

---

1 The presentation was prepared by Mr. George Papuashvili, President of the Constitutional Court of Georgia, and presented by Ms. Lali Papiashvili, Member of the Constitutional Court of Georgia.

would unreasonably overload the Court and turn it to the policy-making institution rather than administrator of justice. Yet such legal privilege was given to the Public Defender of Georgia who can approach the Court by means of *actio popularis* complaint in order to ensure the collective protection of constitutional rights and freedoms.

Nonetheless, the individual application rule has proven to be extremely effective mechanism of human rights protection in Georgia, as almost 90% of constitutional complaints have been lodged by individuals.

Let me give you some practical examples. Constitutional Court of Georgia had to rule on the issues regarding individuals' right to access to the court, both on the stages of admissibility and the merits.

In one case² the court has faced the issue of assessing the effects of the law on the individual in order to decide on the admissibility of the case. In particular, the applicant argued that legal act regulating secret interception of telephone conversations by the law-enforcement agencies violated their right to privacy. The case was peculiar in regard that the applicant was not able to present the evidence which would substantiate the fact that their phone conversations were taped in fact. Yet, the case was held admissible. The court indicated that, because the information on secret phone-tapping was kept confidential, it was impossible for the applicant to present credible evidence on any existing or possible future violations. At the same time, there was a high probability that the applicant would easily become affected by that regulation.

In another case³, the court had to decide whether foreigners were entitled the constitutionally guaranteed right to apply to the court. In this instance, the legislation regulating the procedure of the constitutional adjudication only allowed Georgian citizens to bring the case before the court. This provision was quashed by the Constitutional Court, saying that constitutional provision on the right to access the court comprised every person, regardless of their nationality or citizenship. Also, an important point to bear in mind is that this right attaches to the courts of general jurisdiction, at the same time.

---

2 *Georgian Young Lawyers Association and Ekaterine Lomtatzitze v Parliament of Georgia*

3 *Public defender of Georgia v Parliament of Georgia*

With this landmark decision, the Constitutional Court has greatly extended the scope of constitutional protection to the foreign citizens and stateless persons. The Court clearly stated that the constitutional right to fair trial is essential to guarantee the individual's access to the court and not the law itself.

Finally, I would like to draw your attention to several practical issues. First, persons applying to the court do have to pay extremely low amount of fee, which significantly encourages citizens of all social backgrounds to petition the court and protect their rights.

Moreover, there is no need of a licensed lawyer in the Georgian constitutional proceedings. Knowingly, service of a lawyer is a luxury for many people and this rule largely increases the accessibility to the court. Yet, on the other hand, absence of a licensed lawyer sometimes has a negative impact on the proceedings, as the presentation of legal argumentation of applicants suffers considerably. To give you statistical information, almost half of the constitutional complaints could not meet the admissibility criteria, because they are not properly written and reasoned. In this sense, the court provides special application forms in order to assist the claimants in filing complaints correctly. This is an effective measure contributing to the individual accessibility.

In addition, Georgian constitutional adjudication system introduces the *amicus curiae* rule. It serves the purpose of ensuring greater public participation in the court's activities. According to this rule, every natural or legal person may submit the constitutional court with a written opinion on the pending case and suggest ways of deciding it. Overall, *amicus curia* principle helps to increase the legitimacy of the Court and establish closer cooperation with other interest groups of the society.

To sum up, I think, it is quite clear that Georgian legislation along with the court's case law have significantly broadened guarantees of individual accessibility to justice. It had also paved the way for the greater public involvement and increased the awareness of the constitutional adjudication process.

Thank you for your attention! I will be happy to answer your questions.